

## รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ “พิบูลสงครามวิจัย 2558”

เจ้าของ : มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม  
จัดทำโดย : สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม  
ตำบลพลายชุมพล อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก 65000  
โทรศัพท์ : 0-5526-7000 ต่อ 7200 โทรสาร 0-5526-7038

### บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุษบา	ทินเฮาว์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยวรรณ	ศุภวิทพัฒนา	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิสิษฐ์	พุลประเสริฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิโรจน์	ตึกจ๊ะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิชฌ	ธงไชย	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุ	เจริญวงศ์ระยับ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อาจารย์ ดร.ชนิกานต์	คุ่มนก	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อาจารย์ ดร.บัญญัติ	สำรวรรื่น	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อาจารย์ ดร.ยุวดี	ตรงต่อกิจ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
รองศาสตราจารย์พิเศษ ดร.ธวัช	บุญยมณี	วิทยาลัยสาธารณสุขสิรินธร พิษณุโลก
รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระพร	กบั้งเกิด	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รองศาสตราจารย์ ดร.สัมพันธ์	ไม้พวง	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอื้อมพร	หลินเจริญ	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพจน์	พฤษะวัน	สถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัณท์	อินทวงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ กลุ่มสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

รศ.ดร. ยุพรี ริมชลการ	ดร. ธนสาร เพ็งพุ่ม	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร. วิจิตรา จำลองราษฎร์	ดร. ธนัสถา โรจนตระกูล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร. นิคม นาคอ้าย	ดร. นงลักษณ์ ใจฉลาด	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร. ไพศาล ธีวธงชัย	ดร. บัญชา สำรวัยริน	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร. ศุภลักษณ์ วิริยะสมน	ดร. ปณนวิษญ์ ใบกุหลาบ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร. สุขแก้ว คำสอน	ดร. ปิยมนัส วรวิทย์รัตนกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร. อนุ เจริญวงศ์ระยัยป์	ดร. พรชัย ทองเจือ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ. ชญานิชฐ์ ศศิวิมล	ดร. สมหมาย อ่าตอนกลอย	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ. ชลกร อาสนะนนท์	ดร. สวนีย์ เสริมสุข	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ. บุชบา หินธา	ดร. สุชาดา เจียพงษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ. ปดมา เอี่ยมสอาด	ดร. อุดลย์ วังศรีคุณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ. วาลิกา โพธิ์ธีรฤ	ดร. อารีย์ ปรีดีกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ดร. ชวิญชนก นัยจรัญ	ดร. อุษณีย์ เส็งพานิช	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ดร.ชนิกานต์ คุ่มนง	อ. ดนชนก เปื่อน้อย	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ดร. พัชราวลัย มีทรัพย์	อ. ปฐมพงษ์ สุขเล็ก	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ดร. ดิษยา ศุภราชโยธิน	อ. ภัครพล แสงเงิน	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ดร. ทศนีย์ ปัทมสนธิ์	อ. ภาวิณี เดชเทศ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ. วชิราภรณ์ จันทร์โพธนกุล	ดร. ธัญรตี ทวีภาณูจน์	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
รศ.ดร. ภาณุวัฒน์ ภักดีวงศ์	ผศ.ดร. วิชญานัน รัตนวิบูลย์สม	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รศ.ดร. วาริรัตน์ แก้วอุไร	ผศ.ดร. สุภาณี เส็งศรี	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผศ.ดร. ดิเรก ธีระภูธร	ผศ.ดร. เอื้อมพร หลินเจริญ	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผศ.ดร. ภาสกร เรืองรอง		มหาวิทยาลัยนเรศวร
รศ.ดร. ยุภาดี ปณระชา		มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
ดร. กฤชยาภาณูจน์ ไตพิทักษ์		มหาวิทยาลัยทักษิณ

## สารบัญ

	หน้า
การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5E เรื่อง การถ่ายทอดทางพันธุกรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 วิมลมาศ ตันตกุล มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม	397 - 404
แนวทางส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มโรงเรียนบ้านไร่เนินเหล็ก สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 เจริญ กางกรณ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์	405 - 411
ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเคมี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียน มาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 35 ณัฐรวา ดอนดี มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง	412 - 418
การพัฒนาสื่อการสอนออนไลน์เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ของนักศึกษารายวิชาโครงสร้างข้อมูลและเทคนิค การโปรแกรมคอมพิวเตอร์ พันธุ์ธิดา ลิ้มศรีประพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์	419 - 425
แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในเขตอำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร กษมา เมฆอินทร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์	426 - 436
กลุ่มสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ การศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อศักยภาพการบริหารพัฒนาชุมชนเมืองในเขตเทศบาลนคร พิษณุโลกให้เป็นเมืองน่าอยู่ ธวัช อินทอง มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม	437 - 447
คุณลักษณะของหัวหน้างานและทัศนคติในการทำงานของพนักงานที่พยากรณ์แรงจูงใจในการทำงาน ของพนักงาน นพชนันต์ นวกิจรังสรรค์ มหาวิทยาลัยพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	448 - 452
หลักทศ ๖ ในวรรณกรรมเรื่อง “สี่แผ่นดิน” อนิวัฒน์ ภัทไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม	453 - 459
แนวทางการจัดตั้งสถานสงเคราะห์คนชรา ภายใต้ความร่วมมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก นันทพันธ์ คตคง มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม	460 - 467
ศาลรัฐธรรมนูญกับบทบาทหน้าที่ในการรักษาไว้ซึ่งความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ ธวัชพล ทองอินทราช มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม	468 - 470
บทบาทของผู้นำชุมชนในการส่งเสริมประชาธิปไตยในตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ศศิธร ทัดแก้ว มหาวิทยาลัยศิลปากร	471 - 476
การสืบทอดและสร้างสรรค์บทพรรณนาในลิลิตพงศาวดารเหนือ ธีรพัฒน์ พูลทอง มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม	477 - 485
ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร กรณีศึกษา บริษัท นิโปร (ประเทศไทย) จำกัด วรางคณา สวมงามตัน มหาวิทยาลัยศิลปากร	486 - 490

บทบาทของผู้นำชุมชนในการส่งเสริมประชาธิปไตย ในตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี  
The role of community leaders in promoting democracy  
in Sampraya sub-district, Cha-am district, Petchaburi province.

ศศิธร ทัดแก้ว\* สิปปนนท์ ต้นเนียม และ กิตติ วิสารกาญจน  
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากรวิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี เพชรบุรี  
\*corresponding author e-mail: kitti@ms.su.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของผู้นำชุมชนในการส่งเสริมประชาธิปไตยและเพื่อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาประชาธิปไตยพื้นที่ตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี เก็บข้อมูลด้วยวิธีวิทยาแบบผสม ประกอบด้วย การวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการศึกษาโดยเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้นำที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการของชุมชน และการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทผู้นำในการส่งเสริมประชาธิปไตยโดยใช้แบบสอบถาม เก็บจากผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งอยู่อาศัยในหมู่ 3 และหมู่ 8 ในตำบลสามพระยา จำนวนทั้งสิ้น 632 คน และใช้การสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญเป็นจำนวน 245 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติและการตีความเนื้อหาผลการวิจัย พบว่า ด้านการส่งเสริมด้านการเลือกตั้งอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.87$ ) มีการรณรงค์ผ่านสื่อต่างๆ ตลอดจนมีการแจ้งสิทธิในการเลือกตั้งและการดำเนินงานมีความโปร่งใสโดยสมาชิกในชุมชนสามารถเข้าตรวจสอบได้ ด้านการส่งเสริมด้านการรับฟังความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.81$ ) มีการส่งเสริมให้ชาวบ้านได้แสดงความคิดเห็น มีการจัดประชุมเพื่อรับฟังข้อเสนอแนะ ข้อเรียกร้อง และหาทางแก้ไขปัญหาภายในชุมชนร่วมกัน ด้านการส่งเสริมด้านความรู้อยู่ในระดับปานกลาง ( $\bar{X} = 3.33$ ) ทั้งนี้ เนื่องจากยังขาดกิจกรรมและแหล่งข้อมูลในการศึกษาและพัฒนาองค์ความรู้อย่างเพียงพอ และด้านการส่งเสริม ความเข้มแข็งของชุมชนอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.54$ ) โดยผู้นำชุมชนมีบทบาทในการการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ เช่น การสร้างอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้และจัดกิจกรรมทางศาสนาเพื่อให้คนในชุมชนได้ เชื่อมความสัมพันธ์กัน ดังนั้น จึงมีข้อเสนอแนะให้ผู้นำชุมชนสมควรเพิ่มแหล่งข้อมูลเพื่อพัฒนาความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย ในชุมชนต่อไป

คำสำคัญ : ประชาธิปไตย ผู้นำชุมชน การมีส่วนร่วม

Abstract

The objectives of this research are to study the role of community leaders in promoting democracy and provide suggestions for promoting and supporting democratic development in the community. This study is carried out in Sampraya sub-district, Cha-am district, Petchaburi province. The data are collected by mix methods: the qualitative study is conducted by in-depth interviews from both formal and informal community leaders and the quantitative study is conducted by using questionnaires from the voters who living in Moo. 3 and Moo 8. at Sampraya sub-district, the total population is 632 persons and the accidental sampling size is 245 persons, to study the level of opinions about democratic leadership. The data are analyzed by statistical method and interpreting data. The results show that: the promotion of election campaigns is in the high level ( $\bar{X} = 3.87$ ). The campaigns are communicated through various media as well as informing rights in elections. Also, the operations have transparency because they can be checked by the members of community. The promotion of public hearing is in the high level ( $\bar{X} = 3.81$ ). The members of community are encouraged to express their opinions. Meetings are often set to get their demands, suggestions, and opinions to solve problems within the community. The promotion of enhancing knowledge is in mid-level ( $\bar{X} = 3.33$ ) because lack of activities and information sources for studying, searching, and developing knowledge. And 4) the promotion of community's strength is in the high level ( $\bar{X} = 3.54$ ). The community leaders have played a role to strengthen community's economy such as developing career skills to increase their incomes and organize religious activities for making better relationship among people.

According to the third result, the study suggests that leaders should provide more sources to develop their knowledge related to democracy in the community.

keywords : democracy, community leader, public participation

## บทนำ

นับจากการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ซึ่งมีบทบัญญัติที่ส่งเสริมการกระจายอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารประเทศ โดยมีสาระสำคัญคือ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึ่งตนเองและมีอิสระในการดำเนินงาน การกำหนดนโยบาย การจัดทำบริการสาธารณะ การบริหารงานบุคคลและบริหารการเงินการคลังของท้องถิ่นตนเอง และเมื่อมีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางมายังท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้นำชุมชนทั้งหลายมีบทบาทเพิ่มมากขึ้นเช่นเดียวกัน

องค์การบริหารส่วนตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งได้รับการยกฐานะจากสภาตำบลสามพระยา เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลตามคำประกาศของกระทรวงมหาดไทยเรื่องการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล ลงวันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2539 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2540 เดิมมีจำนวนประชากรน้อยยังไม่มากเท่าปัจจุบัน แต่เมื่อปี พ.ศ. 2540 มหาวิทยาลัยศิลปากร มีนโยบายในการกระจายโอกาสทางการศึกษาไปสู่ภูมิภาค จึงขยายเขตการศึกษาไปตั้งวิทยาเขตแห่งใหม่ที่จังหวัดเพชรบุรี ใช้ชื่อว่าวิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี ตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี การก่อตั้งมหาวิทยาลัยในเขตตำบลสามพระยาทำให้ชุมชนแห่งนี้มีการขยายตัวของประชากรและมีการเคลื่อนไหวของเงินทุนจากการทำธุรกิจของนักลงทุนในหลายๆ ด้าน จึงมีแนวโน้มว่าตำบลสามพระยา จะมีโอกาสที่จะเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วในอนาคตอันใกล้ ประกอบกับเป็นพื้นที่ที่มีความแตกต่างหลากหลายทางศาสนาและวัฒนธรรมของทั้งชุมชนชาวไทยพุทธและชุมชนของชาวมุสลิมขนาดใหญ่อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข จึงเป็นที่น่าสนใจว่าผู้นำชุมชนในตำบลสามพระยานั้นมีบทบาทอย่างไรในการส่งเสริมประชาธิปไตยในท้องถิ่น เนื่องจากประชาธิปไตยถือเป็นหัวใจที่สำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น และบทบาทของผู้นำชุมชนถือเป็นส่วนสำคัญที่จะนำพาความเป็นประชาธิปไตยให้มีความก้าวหน้าและพร้อมที่จะพัฒนาความเจริญอย่างต่อเนื่องในภายภาคหน้า อีกทั้งสามารถขับเคลื่อนแผนการพัฒนาของชุมชนในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและความเป็นอยู่ของคนในชุมชนให้มีระดับคุณภาพชุมชนที่ดีขึ้น

งานวิจัยนี้ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของผู้นำชุมชนในการส่งเสริมประชาธิปไตย ในตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยสนใจที่จะศึกษาบทบาทของผู้นำชุมชนทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการและเพื่อเสนอแนะแนวทางสำหรับการส่งเสริมของผู้นำชุมชนในการพัฒนาประชาธิปไตยของตำบลสามพระยาต่อไป

## วิธีดำเนินการวิจัย

### ขอบเขตการศึกษา

- ขอบด้านพื้นที่ ศึกษาในพื้นที่ หมู่ที่ 3 และหมู่ที่ 8 ตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี
- ขอบเขตด้านประชากร เก็บข้อมูลจากผู้นำชุมชน ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ จำนวน 8 คน และประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในพื้นที่ หมู่ที่ 3 และหมู่ที่ 8 ตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยวิธีการสุ่มตัวอย่าง 245 คน จากจำนวนทั้งสิ้น 632 คน
- ขอบเขตด้านเนื้อหา เป็นศึกษาเกี่ยวกับระดับของบทบาทผู้นำชุมชนในการส่งเสริมประชาธิปไตย
- ขอบเขตด้านเวลา เก็บรวบรวมข้อมูลระยะเวลาตั้งแต่เดือนสิงหาคมจนถึงเดือนธันวาคม ปี พ.ศ. 2557

### ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยขั้นนี้ เก็บข้อมูลโดยใช้วิธีวิทยาแบบผสม (Mix method) โดยการออกแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อเก็บข้อมูลระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทผู้นำในการส่งเสริมประชาธิปไตยก่อน จากนั้นจึงเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อนำข้อมูลที่ได้ออกมาอภิปรายผลร่วมกันเพื่อตรวจสอบความถูกต้องแม่นยำอีกครั้ง

การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามจำนวน 245 ชุด โดยเก็บเก็บจากประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งสองหมู่ จำนวน 632 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (accidental sampling) คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane ได้จำนวนที่จะศึกษา 245 คน โดยหมู่ที่ 3 จำนวน 123 คนและหมู่ที่ 8 จำนวน 122 คน

สำหรับการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ กลุ่มผู้นำที่เป็นทางการ จำนวน 6 ราย ประกอบด้วย นายกองดีการบริหารส่วนตำบลสามพระยา, รองนายกองดีการบริหารส่วนตำบลสามพระยา, ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลสามพระยา, กำนันตำบลสามพระยา, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 3 บ้านดอนมะกอก, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 8 บ้านโครงการพัฒนา และกลุ่มผู้นำที่ไม่เป็นทางการ เก็บจากผู้นำทางศาสนาซึ่งเป็นที่เคารพศรัทธาในพื้นที่ จำนวน 2 ราย ได้แก่ อิมามมัสยิดนุรุ้ลเอี้ยะซานและเจ้าอาวาสวัดช้างแหงกระจาด

#### เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาคำถาม 3 ส่วน ได้แก่ คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป คำถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำชุมชนในการส่งเสริมประชาธิปไตย และคำถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค สำหรับการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ในลักษณะคำถามปลายเปิด

#### ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเชิงปริมาณจากการใช้แบบสอบถาม ในประเด็นคำถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำชุมชนต่อการส่งเสริมประชาธิปไตย ซึ่งพัฒนาและประยุกต์จากแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมประชาธิปไตย ของชาน สุวรรณมงคล (2547, น. 7-8) และ จุมพล หนีพาดิษ (2543, น. 44-45) โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการส่งเสริมด้านการเลือกตั้ง ด้านการส่งเสริมด้านรับฟังความคิดเห็น ด้านการส่งเสริมด้านความรู้ให้กับประชาชน และด้านการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน

ตารางที่ 1 ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกโดยเปรียบเทียบ หมู่ที่ 3 และหมู่ที่ ตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

ประเด็น	หมู่ที่ 3 บ้านดอนมะกอก		หมู่ที่ 8 บ้านโครงการพัฒนา	
	ค่าเฉลี่ย ( $\bar{x}$ )	ระดับ ความคิดเห็น	ค่าเฉลี่ย ( $\bar{x}$ )	ระดับ ความคิดเห็น
1. การส่งเสริมด้านการเลือกตั้ง	3.86	มาก	3.87	มาก
2. การส่งเสริมด้านการรับฟังความคิดเห็น	3.70	มาก	3.92	มาก
3. การส่งเสริมด้านการให้ความรู้แก่ประชาชน	3.23	ปานกลาง	3.43	มาก
4. การส่งเสริมด้านความเข้มแข็งของชุมชน	3.54	มาก	3.75	มาก

เมื่อพิจารณาจากตารางที่ 1 พบว่า ระดับความคิดเห็นการส่งเสริมการเลือกตั้งของหมู่ที่ 3 และหมู่ที่ 8 อยู่ในระดับมาก การส่งเสริมด้านการรับฟังความคิดเห็นของหมู่ที่ 3 และหมู่ที่ 8 ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก การส่งเสริมด้านการให้ความรู้แก่ประชาชนของหมู่ที่ 3 ความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางและหมู่ที่ 8 ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และการส่งเสริมด้านความเข้มแข็งของประชาชนของหมู่ที่ 3 และหมู่ที่ 8 ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าผู้นำชุมชนในหมู่ที่ 3 และหมู่ที่ 8 มีการส่งเสริมประชาธิปไตยในชุมชนอยู่ในระดับเดียวกัน ยกเว้นการส่งเสริมความรู้ซึ่งในหมู่ที่ 8 จะส่งเสริมความรู้ให้กับประชาชนมากกว่า

ตารางที่ 2 ระดับความคิดเห็นโดยรวมของผู้ตอบแบบสอบถาม

ประเด็น	หมู่ที่ 3 และ หมู่ที่ 8	
	ค่าเฉลี่ย ( $\bar{x}$ )	ระดับความคิดเห็น
1. การส่งเสริมด้านการเลือกตั้ง	3.87	มาก
2. การส่งเสริมด้านการรับฟังความคิดเห็น	3.81	มาก
3. การส่งเสริมด้านการให้ความรู้แก่ประชาชน	3.33	ปานกลาง
4. การส่งเสริมด้านความเข้มแข็งของชุมชน	3.54	มาก

เมื่อพิจารณาจากตารางที่ 2 บทบาทของผู้นำชุมชนในการส่งเสริมประชาธิปไตย พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนในหมู่ที่ 3 และหมู่ที่ 8 แสดงให้เห็นว่า การส่งเสริมด้านการเลือกตั้ง, การส่งเสริมด้านการรับฟังความคิดเห็นและการส่งเสริมด้านความเข้มแข็งของประชาชนมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก การส่งเสริมด้านการให้ความรู้แก่ประชาชนความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

สำหรับผลการวิจัยเชิงคุณภาพจากซึ่งได้การสัมภาษณ์เชิงลึก โดยเก็บข้อมูลจากผู้นำชุมชนที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ จำนวน 8 คน ในพื้นที่ตำบลสามพระยา อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดเพชรบุรี ปรากฏผลการวิจัยโดยสรุป ดังนี้

**ด้านการส่งเสริมการเลือกตั้ง** พบว่า เมื่อมีการเลือกตั้ง องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นจะมีการประชาสัมพันธ์โดยการพูดเสียงตามสาย และมีคณะกรรมการหมู่บ้านแต่ละหมู่ออกมาประกาศ โดยอธิบายรายละเอียดในเรื่องของ วัน เวลา สถานที่ และจัดทำหนังสือมาให้แต่ละบ้านเพื่อให้ทราบถึงหมายเลขของแต่ละคนในชุมชนที่มีสิทธิในการเลือกตั้ง มีการรณรงค์ติดป้ายประชาสัมพันธ์ ทั้งนี้คนในชุมชนส่วนมากให้ความสำคัญกับการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งมากขึ้น จึงทำให้ในปัจจุบันคนส่วนมากเข้าใจในเรื่องของการเลือกตั้ง

**ด้านการส่งเสริมการรับฟังความคิดเห็น** พบว่า ในการสร้างการรับฟังความคิดเห็นของคนในชุมชนแต่ละหมู่บ้าน จะมีการจัดการประชุมโดยมีคณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นของคนในชุมชน คณะกรรมการจะเลือกจากคนในหมู่บ้านเอง ประกอบด้วย ประธาน และคณะกรรมการ 3 คน คณะกรรมการจะเปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้แสดงความคิดเห็นว่าปัจจุบันชุมชนมีปัญหาคืออะไร ต้องการให้แก้ไขอะไรในชุมชน และต้องการพัฒนาอะไร เมื่อได้ปัญหาทั้งหมดแล้ว คณะกรรมการก็จะนำปัญหาเหล่านั้นมาจัดระบบว่า ปัญหาไหนสำคัญที่สุดที่ควรแก้ไขก่อนเป็นอันดับแรก จากนั้นจึงชี้แจงให้คนในชุมชนเข้าใจถึงความสำคัญที่ต้องแก้ไขปัญหานี้ก่อนปัญหาอื่นๆ แต่ทั้งนี้ ต้องได้รับการยินยอมของคนในชุมชน คือ การลงคะแนนเสียงโดยใช้เสียงข้างมากเป็นหลัก และหากมีการร้องทุกข์สิ่งแรกที่ผู้นำชุมชนทำ คือ เรียกประชุมคณะกรรมการหมู่บ้านเพื่อปรึกษาหารือในการแก้ไขปัญหา ซึ่งคณะกรรมการหมู่บ้านจะมีการประชุมในเดือนละหนึ่งครั้งแล้วจึงนำไปเข้าระดับตำบล ซึ่งเป็นอีกเวทีหนึ่งที่ทำให้คนในชุมชนสามารถร้องทุกข์ได้ อีกทั้งมีการประชุมในระดับตำบล ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่ ในการประชุมผู้ใหญ่บ้านนั้นจะหมุนเวียนเปลี่ยนสถานที่ในการประชุมไปเรื่อยๆ โดยจะประชุมให้ครบทุกหมู่บ้านเพื่อเป็นการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนและผู้นำชุมชน

**ด้านการส่งเสริมด้านความรู้ให้กับประชาชน** พบว่า ปัญหาสำคัญคือชุมชนยังไม่มีศูนย์การเรียนรู้ให้กับประชาชนในชุมชนอย่างเพียงพอ การเสริมสร้างความรู้ให้กับคนในชุมชน มีหนังสือพิมพ์ วารสาร และตำราต่างๆ ให้กับคนในชุมชนได้อ่าน แต่เอกสารดังกล่าว เช่น การจัดส่งหนังสือพิมพ์ไม่มีการส่งอย่างต่อเนื่อง แต่ถึงอย่างไรทางชุมชนได้มีการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ระหว่างคนในชุมชนด้วยกันและระหว่างองค์กร โดยเน้นการใช้ประโยชน์จากปราชญ์ชาวบ้านหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการพัฒนา แยกแยะสื่อที่มีคุณภาพ ถูกต้อง ทั้งสื่อ ให้สามารถกระจายเข้าถึงคนในชุมชนต่างๆ ได้อย่างทั่วถึง และกว้างขวาง ซึ่งส่วนใหญ่จะให้ความรู้ทางเสียงตามสาย เพื่อให้คนในชุมชนทุกคนได้รับฟังข่าวสาร บางครั้งมีการจัดอบรมโดยการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้แก่คนในชุมชนที่ต้องการความรู้ในด้านต่างๆ และสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาถ่ายทอดให้กับคนในชุมชนได้ เพื่อที่คนในชุมชนจะได้นำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต รวมถึงการส่งเสริมให้องค์กรทางสังคม เช่น สถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา สถาบันการศึกษา เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ของชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบทบาทของบ้าน วัด และโรงเรียน แต่การดำเนินการเรื่องการถ่ายทอดความรู้ต่างๆ ยังคงเป็นไปไม่เต็มที่เท่าที่ควร เนื่องจากการจัดทรววิทยากรในแต่ละครั้งต้องใช้งบประมาณจึงทำให้การดำเนินงานต่างๆ เป็นไปอย่างล่าช้า และมีประสงค์ขอความร่วมมือจากนักศึกษาและมหาวิทยาลัยในการจัดอบรมให้แก่คนในหมู่บ้าน เช่น จัดอบรมให้ความรู้ประชาชนในเรื่องการบริหารจัดการท้องถิ่น ตลอดจนการจัดทรววิทยากรที่จะมาสอนอาชีพให้แก่คนในชุมชน

**ด้านการส่งเสริมความเข้มแข็งให้กับชุมชน** พบว่า ผู้นำชุมชนมีบทบาทในการสร้างกลุ่มกิจกรรมเพื่อพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชน ทั้งในทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เช่น สหกรณ์ โคนม กลุ่มดอกไม้จันทร์ กองทุนหมู่บ้าน จะมีคณะกรรมการมาชี้แจงให้ชาวบ้านได้รับรู้ในเรื่องของ รายรับ-รายจ่าย กองทุนชุมชนสหกรณ์เครดิตยูเนียน มีการจัดกิจกรรมกระชับความสัมพันธ์ของคนในชุมชน มีการจัดกีฬาช่วงปีใหม่ สงกรานต์ มีการจัดกิจกรรมกีฬาและกิจกรรมต่อต้านยาเสพติดด้วย และยังได้รับเงินสนับสนุนจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหามงกุฎให้กับหมู่บ้านเพื่อส่งเสริมการป้องกันยาเสพติด ในแง่ของชุมชนเข้มแข็งในตำบลสามพระยาจะอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ 6 ซึ่งมีกองทุนหมู่บ้านที่พัฒนาขึ้นโดยมีสถาบันการเงินของตนเองภายใต้การสนับสนุนของธนาคารออมสิน คล้ายๆ กับการเปิดธนาคารย่อยๆ ในหมู่บ้าน ซึ่งเป็นกลุ่มกองทุนที่มีความเข้มแข็งมาก และมีการจัดกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ เช่น กีฬาของหมู่บ้าน รวมทั้งจัดกิจกรรมต่างๆ ช่วงเทศกาล เช่น วันพ่อ วันแม่ และผู้นำชุมชนยังมีโครงการที่จะจัดทำกลุ่มอาชีพอื่นอีก คือ ทำขนมพื้นบ้านที่กำลังจะสูญหายไปจากจังหวัดเพชรบุรี การจัดกิจกรรมร่วมกันดังกล่าวนี้เป็นการแสดงให้เห็นว่าความเข้มแข็งของชุมชนและยังเป็นการสานสัมพันธ์ระหว่างหมู่บ้าน ได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม มีผู้ตอบแบบสอบถามบางรายต้องการให้ผู้นำชุมชนมีบทบาทเพิ่มในการมีการจัดระบบสหกรณ์ของหมู่บ้านใหม่ เนื่องจากมีชาวบ้านกู้เงินสหกรณ์ไปใช้ แต่ไม่ส่งเงินตามที่กำหนดไว้ทำให้ชาวบ้านรายต่อไปไม่สามารถกู้ยืมเงินจากสหกรณ์ซึ่งสหกรณ์อาจจะถูกปิดลงไปในที่สุด

ทั้งนี้ จากการสัมภาษณ์ผู้นำแบบไม่เป็นทางการ ซึ่งได้แก่ ผู้นำทางศาสนาทั้งพุทธและมุสลิม (โต๊ะอิหม่ามและ เจ้าอาวาส วัดข้างแขวงกระจาต) ไม่พบว่ามีบทบาทในเรื่องการส่งเสริมประชาธิปไตยมากนัก นอกจากการกระตุ้นเตือนให้ประชาชนในชุมชนดำเนินวิถีชีวิตโดยไม่ขัดต่อหลักการทางศาสนา

### สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัย บทบาทของผู้นำในการส่งเสริมประชาธิปไตยในตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี สามารถอภิปรายและสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

**ด้านการส่งเสริมด้านการเลือกตั้ง** พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้นำชุมชนในการส่งเสริมประชาธิปไตยในด้านการเลือกตั้งโดยรวม อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของผู้นำชุมชนว่ามีการส่งเสริมให้ประชาชนไปเลือกตั้ง โดยมีการรณรงค์ผ่านสื่อต่างๆ แจงสิทธิในการเลือกตั้ง นอกจากนี้ยังจัดเวทีในการหาเสียงและมีความโปร่งใสสามารถให้คนในชุมชนเข้าตรวจสอบได้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้นำชุมชน โดยเฉพาะผู้นำชุมชนที่เป็นทางการ ได้ตระหนักถึงบทบาทของตนในการพัฒนาประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นนักการเมืองท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านที่เกี่ยวกับการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

**การส่งเสริมด้านการรับฟังความคิดเห็น** พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้นำชุมชนในการส่งเสริมประชาธิปไตยในด้านการรับฟังความคิดเห็นโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของผู้นำชุมชนว่ามีการส่งเสริมให้ชาวบ้านได้แสดงความคิดเห็น โดยมีการจัดประชุมชาวบ้าน เพื่อรับฟังข้อเสนอแนะ ข้อเรียกร้อง เพื่อหาทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้นำชุมชนมีความตระหนักและให้ความสำคัญกับการแสดงความคิดเห็นของคนในชุมชนเป็นอย่างมาก ทำให้คนในชุมชนกล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออกในการเสนอปัญหาและแก้ไขปัญหไปพร้อมกับผู้นำชุมชน เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการแก้ปัญหาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

**การส่งเสริมด้านความรู้ให้แก่ประชาชน** พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้นำชุมชนในการส่งเสริมประชาธิปไตยในด้านการส่งเสริมความรู้ อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของผู้นำชุมชน เนื่องจากยังไม่มีมีการสร้างหอสมุดประจำหมู่บ้าน มีเพียงห้องสมุดภายในโรงเรียน ถึงแม้จะมีการจัดสถานที่ให้ประชาชนได้อ่านหนังสือพิมพ์ แต่การจัดส่งหนังสือพิมพ์และวารสารต่างๆ ไม่ได้มีการส่งอย่างต่อเนื่องทุกวัน การจัดกิจกรรมอบรมเสริมสร้างความรู้โดยวิทยากรภายนอกก็ยังมีไม่มากนัก ในแง่นี้ ผู้นำชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องเข้ามาบทบาทเพิ่มเติมในด้านการส่งเสริมความรู้ให้กับประชาชนให้ได้รับได้รับการพัฒนาต่อไป

**การส่งเสริมด้านความเข้มแข็งให้กับชุมชน** พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้นำชุมชนในการส่งเสริมประชาธิปไตยในด้านการส่งเสริมความเข้มแข็งทั้งในทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของผู้นำชุมชนว่า ในแต่ละหมู่บ้านมีการส่งเสริมการสร้างอาชีพให้กับคนในชุมชน เช่น สหกรณ์โคนม กลุ่มอาชีพทำดอกไม้จันทน์ เครดิตยูเนียน เป็นต้น ทำให้ประชาชนสามารถพึ่งตนเองได้ อีกทั้งยังส่งเสริมการเข้าร่วมกิจกรรมกีฬาและกิจกรรมทางศาสนา ตลอดจนกิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ เพื่อให้คนในชุมชนได้เชื่อมความสัมพันธ์กัน ในด้านการส่งเสริมความเข้มแข็งของประชาชน โดยกระบวนการส่งเสริมความเข้มแข็งต่างๆ จะช่วยทำให้คนในชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ มีรายได้ มีความเป็นอยู่ที่ดี คิดว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน

ผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุขสวัสดิ์ วงศ์เดชะ (2552) ซึ่งทำการศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลกับการส่งเสริมประชาธิปไตยระดับรากหญ้า กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ซึ่งพบว่า บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมประชาธิปไตย ซึ่งอยู่ในระดับมาก ได้แก่ บทบาทด้านการเลือกตั้ง บทบาทด้านให้การเรียนรู้ทางการเมือง บทบาทด้านการมีส่วนร่วม บทบาทด้านการรวบรวมและแสดงออกถึงผลประโยชน์ และบทบาทด้านการสื่อสารทางการเมือง และปัญหาและอุปสรรคสำคัญในการส่งเสริมประชาธิปไตย ได้แก่ ขาดการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรวมกลุ่มและสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนมีกิจกรรมเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตย ไม่มีการตรวจสอบการติดตามการประเมินผลอย่างจริงจัง มีการเผยแพร่ความรู้ประชาธิปไตยผ่านสื่อสารมวลชนต่างๆ น้อย

จากผลการวิจัยครั้งนี้ จึงนำไปสู่ข้อเสนอแนะสำคัญ คือ จำเป็นต้องมีการส่งเสริมความรู้ให้แก่ประชาชนเพิ่มเติม อาจอยู่ในรูปแบบการสร้างห้องสมุดประจำชุมชน เพื่อให้มีพื้นที่สำหรับการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้คนในชุมชน ซึ่งจากแบบสอบถามปรากฏความเห็นอยู่ในระดับน้อย ลำดับต่อมา คือ ด้านการส่งเสริมการเลือกตั้ง สมควรควรมีการจัดเวทีหาเสียงของผู้ลงสมัครเลือกตั้ง เพื่อให้คนในชุมชนได้รับรู้ถึงนโยบายของผู้ลงสมัครมากขึ้นและสามารถเข้าถึงและตรวจสอบการทำงานในทุกขั้นตอนของผู้นำชุมชนให้มากกว่านี้ รวมถึงในด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ ที่จำเป็นต้องสร้างช่องทางและสื่อในการส่งเสริมการเรียนรู้ และการเรียนรู้ร่วมกัน



ระหว่างผู้นำชุมชนกับคนในชุมชน ซึ่งจากแบบสอบถามมีระดับความเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยอาจสรุปเป็นข้อเสนอแนะสำหรับผู้นำชุมชนได้ ดังนี้

1. ผู้นำชุมชนควรมีบทบาทในการสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมเกี่ยวกับการให้ความรู้และการปลูกฝังจิตสำนึกประชาธิปไตย เพิ่มช่องทางที่หลากหลายที่สามารถเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยในท้องถิ่น ซึ่งไม่ใช่เฉพาะการไปเลือกตั้งเท่านั้น ให้รวมถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท้องถิ่น อาทิ การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ หรือการปฏิบัติงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ของท้องถิ่น รวมถึงการตรวจสอบควบคุมการปฏิบัติงานด้วย

2. ผู้นำชุมชนควรมีกิจกรรมเพื่อการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างผู้นำชุมชนกับคนในชุมชนทุกฝ่าย โดยเปิดโอกาสให้มีการติดต่อสื่อสารที่ง่ายและสะดวก คอยให้การสนับสนุนช่วยเหลือคนในชุมชน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

4. ผู้นำชุมชนควรส่งเสริมให้คนในชุมชนกล้าที่จะแสดงความคิดเห็น รวมถึงข้อเสนอแนะต่างๆ ให้เพิ่มมากขึ้น เพื่อให้ทราบถึงความคิดเห็นของประชาชนที่แท้จริงสำหรับการนำไปใช้พัฒนาท้องถิ่นต่อไป

5. ผู้นำชุมชนควรมีคัลถือหลักของความสมัครใจเพื่อให้คนในชุมชนได้ร่วมทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยความสมัครใจและเต็มใจที่จะทำกิจกรรมได้อย่างเต็มที่

สำหรับข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป สมควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในเชิงเปรียบเทียบกับชุมชนอื่นๆ ที่ผู้นำชุมชนประสบความสำเร็จในการส่งเสริมประชาธิปไตย หรือชุมชนที่ได้รับรางวัลชุมชนเข้มแข็งหรือรางวัลต่างๆ ในด้านการส่งเสริมประชาธิปไตย เพื่อทราบถึงการทำงานของผู้นำชุมชนว่ามีบทบาทอย่างไรต่อการทำให้ชุมชนนั้นๆ รวมทั้งขยายขอบเขตการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำชุมชนเพิ่มเติม โดยเฉพาะผู้นำที่ไม่เป็นทางการ อันได้แก่ ผู้นำประชาคม ผู้นำกลุ่มแม่บ้าน ผู้นำในกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ให้มากกว่ากลุ่มผู้นำทางศาสนา ซึ่งพบว่าบทบาทในการส่งเสริมประชาธิปไตยไม่มากนัก รวมทั้งอาจศึกษาในเชิงวิเคราะห์ความสัมพันธ์และปัจจัยความแตกต่างทางด้านศาสนาว่าส่งผลต่อการรับรู้และการมีส่วนร่วมในชุมชนท้องถิ่นหรือไม่ เนื่องจากในเขตตำบลสามพระยามีทั้งชุมชนพุทธและมุสลิมขนาดใหญ่ ซึ่งแต่ละชุมชนศาสนามีความคิด ความเชื่อที่ความแตกต่าง ซึ่งอาจได้ผลการวิจัยที่มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

#### กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณอาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ นายกองดีการบริหารส่วนตำบลสามพระยา, รองนายกองดีการบริหารส่วนตำบลสามพระยา ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลสามพระยา, ผู้ใหญ่บ้าน, กำนัน, อีหมามมัสยิดนุรุลเอียะซาน และเจ้าอาวาสวัดช้างแหงกระเจาด และผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน ที่ได้ช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาเป็นอย่างดี

#### เอกสารอ้างอิง

- โกวิทย์ พวงงาม. (2548). การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการ และมิติใหม่ในอนาคต. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- โกวิทย์ พวงงาม. (2551). การปกครองท้องถิ่นไทย ว่าด้วยทฤษฎี แนวคิดและหลักการ. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- จุมพล นิมพานิช และคณะ. (2543). การเมืองการปกครองระดับหมู่บ้าน. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ดำรง สุนทรศารทูล และคณะ. (2545). บทบาทและสถานภาพของผู้นำระดับตำบลหมู่บ้าน. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ปธาน สุวรรณมงคล. (2547). การปกครองท้องถิ่นไทยในบริบทของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สุขสวัสดิ์ วงศ์เตชะ. (2552). บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล กับการส่งเสริมประชาธิปไตยระดับรากหญ้า: กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.